

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Muziek uit Tsjechië
Janacek en co

Leos Janacek, Vitezslav Novak en Oskar Nedbal waren allen Tsjech en tijdgenoot en collega van Josef Suk. Zeker voor Oskar Nedbal (1874-1930) gold dat hij ook jarenlang met Suk samen speelde in het Tsjechisch Nationaal Kwartet. Hoewel Janacek (1854-1928) de anderen een volle generatie vooruit was, is zijn sonate voor viool en klavier in feite het jongste werk op deze schijf. Hij schreef het vierdelige opus tijdens de Grote Oorlog en wachtte nog tot 1921 om er – na heel wat revisies – de laatste hand aan te leggen. De componist noteerde in zijn dagboek dat hij eraan begonnen was „in de tijd dat we de Russen in Moravië verwachtten”. Met „de Russen” worden hier de troepen van het zogeheten Witte Leger bedoeld, een bont gezelschap van grootgrondbezitters, de gewezen tsaristische legertop, de Russische adel en uit buitenlandse antibolsjewistische troepen die – uiteindelijk tevergeefs – optrokken tegen het Rode Leger in een poging de Oktoberrevolutie van 1917 te keren.

Het moet ons dan ook niet verwonderen dat de componist hier en daar in het werk soms ‘storende’ Russische accenten plaatst. Hij was op dit punt helemaal niet aan zijn proefstuk toe, want van hem is ook een heel mooie ‘Glagolytische’ mis, anders gezegd een mis in het Oud-Slavisch, waarin hij ook werkt met een drietonig *Gospodi pomiluj*.

In stijl is de sonate een werk van een rijpe meester die met beide benen al in de moderniteit van de twintigste eeuw staat. Daarin verschilt het wel duidelijk van de nog laatromantische jeugdwerken van zijn beide hierna genoemde collega's.

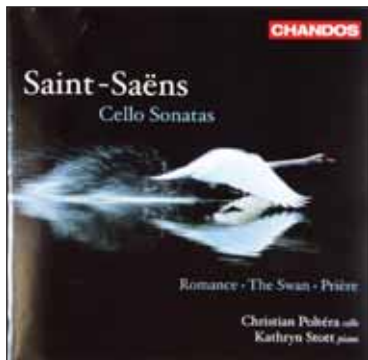
Vitezslav Novak en Oskar Nedbal zijn heel wat minder bekende figuren. Beiden studeerden bij Dvorak en het is uit die studietijd dat Novaks sonate voor viool en klavier dateert. Het blijkt een heel romantisch en heftig werk met een grote nadruk op het gevoel én voorzien van mooie melodische lijnen in de stijl van Chopin en Liszt.

Ook Nedbal schreef zijn viool- en klaviersonate als afstudeerwerk aan het Praagse conservatorium. Hij toont daarin hoe hij de mogelijkheden van beide instrumenten perfect onder de knie heeft en hoe hij uitgepuurde melodieën uit zijn pen krijgt.

De uitvoerders zijn violist Ivan Zenaty en pianist Martin Kasik, die de technische bravourestukjes en de spanningsbogen moeiteloos en gracieus vertolken. (JC)

Janacek, Novak, Nedbal, *Violin Sonatas*, door Ivan Zenaty (viool) en Martin Kasik (piano), Supraphon (distributie Codaex), SU 3978-2, 18,40 euro.

CD KLASSIEK

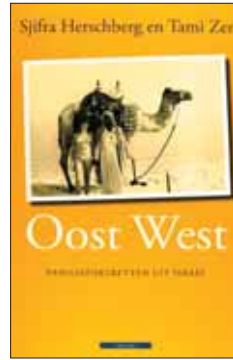
Romantische cello
Saint-Saëns

Het is haast niet te vermijden dat men de cellosوناتen van Camille Saint-Saëns (1835-1921) gaat vergelijken met die van Ludwig van Beethoven (1770-1827, ook al is dat niet eerlijk. De Franse componist leefde in een volstrekt verschillende wereld en tijd dan die van zijn Duitse voorganger. Saint-Saëns' muziek is bovendien ook heel anders van opvatting, namelijk minder geneigd tot gevoelswerk en meer aangetrokken door de creatie van perfecte schoonheid.

Saint-Saëns was een componist die uiteindelijk een gecontroleerde elegantie verkoos boven onstuimige passie die de regels durft opschorten. Dat horen we ook heel goed in de opname die cellist Christian Poltéra met Kathryn Stott aan het klavier brengen. Het materiaal is tamelijk verscheiden. Op deze cd prijken korte nummers op zoals *Prière opus 158* (uit 1919) en het vaak stuk gespeelde maar hier perfect uitgevoerde *Le cygne* (de zwaan) uit 1887 of de innig mooie *Romance* uit 1874. Maar we horen ook twee sonates, waaronder de eerste cellosone die de componist al in 1872 schreef, terwijl hij met de tweede en de meest uitgewerkte meer dan dertig jaar wachtte. Maar wachten loont vaak de moeite. (JC)

Saint-Saëns, *Cello Sonatas, Romance, The Swan, Prière*, door Christian Poltéra (cello) en Kathryn Stott (piano), Chandos distributie Codaex, CHAN 10552, 21,15 euro.

BOEK NON-FICTIE

Wie zijn die Israëli's?
Sjifra Herschberg
& Tami Zer

Auteurs Sjifra Herschberg en Tami Zer zijn beiden journalist. Herschberg werkte in Moskou en Tel Aviv en woont in Amsterdam. Ze is gestationeerd in Tel Aviv. Door hun werk kwamen beide journalistes vaak in contact met mensen achter de

nieuwsberichten over de oorlog in het Heilige Land. In familieportretten uit Israël geven Herschberg en Zer hen een gezicht en een geschiedenis. Door de twaalf familieportretten heen krijgt de lezer een rijk en genuanceerd beeld van de Israëli's samenleving.

In hun voorwoord beschrijven Herschberg en Zer de rijke verscheidenheid van de bevolking in Israël. „Ze passerden allemaal de revue: de eerste pioniers uit Rusland, de joden uit Bagdad, een Holocaustoverlevende, een Palestijnse kruidenier uit Jaffa, een charismatische rabbijn, een kibboetsnik, een Jemenitische schone, een beroepsmilitair, een bedoeïenenvrouw, de 'grachten-gordel' van Tel Aviv en politiek rechts, een moslimvader met zes dochters en een nieuwe immigrant uit de Sovjet-Unie.”

De bezette gebieden komen niet in beeld, „omdat anders de politieke twist en het conflict centraal zouden staan, en dat was niet het

boek dat we wilden schrijven”. De familieportretten zijn sober maar welgemikt geïllustreerd door familiefoto's. De auteurs maken de opdracht waar: ze schetsen een boeiend, menselijk en rijk portret van het leven achter de nieuwsfeiten over Israël. (LW)

Sjifra Herschberg en Tami Zer, *Oost West. Familieportretten uit Israël*, Atlas, Amsterdam/Antwerpen, 2010, 299 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 450 1190 5.

BOEK KUNST

Felix De Boeck
Raoul Maria de Puydt

We kennen schilder Felix De Boeck (1898-1995) vooral van zijn religieus geïnspireerde doeken, waarbij licht en cirkel een voorname rol spelen. Minder bekend is dat De Boeck in de jaren 1920 een plaats had in de internationale avant-garde en bekend was als abstract schilder. Deze uitgave wil het (vroeg) Vlaamse schilder situeren in de internationale scène van de abstracte kunst. Ongeveer honderd werken van De Boeck worden geconfronteerd met abstracte meesterwerken uit internationale collecties. Kandinsky, Malevitch, Moholy-Nagy, Mondriaan en Seuphor komen in het boek aan bod en hun werk wordt geplaatst

naast dat van De Boeck. De fraaie illustraties tonen goed aan hoe diens vroege werk perfect aansluit bij een artistieke stroming, waarvan de werken vandaag onbetaalbaar zijn geworden. (EDS)

Raoul Maria de Puydt, *Felix De Boeck en de pioniers van de abstracte kunst*, Snoeck, Heule, 2010, 128 blz., 32 euro, ISBN 978 905 3497 86 9.

BOEK CULINAIR

Hopen op toveren
Heikki Verdurme

Straks, tijdens de eindejaarsfeesten, zullen ook de taarten weer op de dis verschijnen. Nood aan een versierde taart? Dan biedt dit boek beslist inspiratie. Voor verschillende gelegenheden worden taarten, cakes of koekjes voorgesteld, allemaal uitgaande van een basisrecept voor elke soort. Het aangereikte recept voor cake is verrassend, want bevat veel minder boter en aangevuld met yoghurt geeft ons dit een verrassend licht gerecht. Zeker geslaagd voor een licht verteerbaar gebak na een feestelijke hoofdschotel, als tenminste de versiering niet te zwaar uitvalt. Een bakboek is deze publicatie op de keper beschouwd niet te noemen, want naast de drie basisre-

cepten zijn er ook nog enkele 'klassieke' recepten te vinden voor vulling of garnituur zoals boterroom, suikersiroop of eiwitglazuur. Suikerpasta of marsepein wordt hier bijzonder aangeraden voor de versiering, maar de bereiding van deze heerlijkheden wordt helaas niet uit de doeken gedaan.

Voor de basisrecepten begint de kok/auteur met een opsomming van alle gereedschap nodig om aan de slag te gaan. Als u alles in huis moet halen, vrees ik dat er zwaar dient geïnvesteerd in de nodige bakblikken, spatel, deegrol, uitsteekvormpjes, voedingskleurstoffen en eetbare verf, tafelizeil,...

Eens het gebak uit de oven komt, gaat het werk maar pas echt van start, zo leren we. Een richtlijn van de tijdsduur nodig om het gebak te versieren wordt niet vermeld, maar reken toch maar in de orde van uren. Voor sommige taarten is zelfs een volle dag niet te ruim gerekend, zeker als de vaat wordt meegerekend.

Veertien thema's reikt de taartenfee ons aan, voorzien van telkens drie suggesties: een taart, een cake of cupcakejes en koekjes. De foto's tonen slechts enkele stappen van het werk en natuurlijk het eindproduct. Maar of het u lukt zoals het wordt getoond is af te wachten.

De magie van taart is een knutselboek voor volwassenen die graag keukenpiet spelen. De afgewerkte producten ogen bijzonder mooi, al komen sommige kleuren net iets te weinig appetijtelijk over. Wat denkt u van een azuurblauwe taart waarop een roze luchtmatras in suikerpasta drijft? (TH)

Heikki Verdurme, *De taartenfee. De magie van taart*, Lannoo, Tiel, 2010, 144 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 9285 4.